

Імя салдата

ОРДЭН ПАШКАДАВАЛА-ЗБЕРАГЛА І ЧУЖАЯ ЗЯМЛЯ

Беларус вярнуўся дадому амаль праз восемдзсят гадоў

Ганне Дзмітрыеўне Шашковай з Гомеля — хутка 91 год. Колькі хапіла здароўя — амаль да 80-ці — яна працягвала жыць у роднай вёсцы Верхняя Алба, што ў Жлобінскім раёне. Моцна трымалі на роднай зямлі карані — на вясковых могілках пахаваны маці з бацькам. У гэтыя дні ў жанчыны туга па роднай вёсцы зусім нязносна зашчаміла сэрца — так хацелася ёй зноў вярнуцца на малую радзіму. Але Ганна Дзмітрыеўна не ходзіць. Яна плакала-прасіла сваіх дачок пакланіцца яе бацькам у той зямлі і перадаць, што яна апошняя дачкалася...

Гэта гісторыя пра сям'ю Мядзведзевых з вёскі Верхняя Алба: бацькоў Ганны Дзмітрыеўны — Веру Цімафееўну і Дзмітрыя Рыгоравіча і іх трох сыноў, якіх маці з бацькам ў Вялікую Айчынную так і не дачакаліся з фронту.

— Трое маміных братоў пайшлі ваяваць, і ўсе трое прапалі без вестак. Ні мама, ні мы не хацелі мірыцца з фармулёўкай «лічыцца без вестак зніклым». Шукалі хоць якой-небудзь інфармацыі пра трох братоў Мядзведзевых, — тлумачаць дачкі Ганны Дзмітрыеўны — Таццяна Іванаўна Давыдзенка і Алена Іванаўна Грышачкіна.

Іх маці добра памятае, як старэйшыя браты пайшлі на фронт, хоць ёй было толькі дзевяць, як вайна пачалася. Добра памятае жанчына, і як яе маці Вера Цімафееўна Мядзведзева, хоць і не атрымала «пахаронкі» на сыноў, адчувала: хлопцы яе загінулі на полі бою.

— Старэйшы — Сямён Мядзведзеў быў 1919 года нараджэн-

зноў рвецца на фронт. Сям'я дома чакае: ганарацца, ведаюць, што літаральна за некалькі месяцаў ён атрымаў некалькі ўзнагарод. А потым цішыня... На доўгія дзясяткі гадоў.

Парушў яе званок пошукавіка ў сельскі Савет па месцы жыхарства байца Чырвонай Арміі Васіля Мядзведзева толькі ў 2018 годзе. Прайшло 73 гады пасля яго гібелі.

— Мы чакалі гэтага званка. Спадзяваліся, бо доўгі час не здаваліся і шукалі хоць якой-небудзь інфармацыі пра братоў мамы, — тлумачыць дачка Ганны Дзмітрыеўны Таццяна Давыдзенка. — Як толькі сталі з'яўляцца ў інтэрнэце сайты па пошуку савецкіх герояў, я ўвесь час спрабавала знайсці звесткі. Шукала і праз Міжнародны рух Чырвонага Крыжа і Чырвонага Паўмесяца. Пісала запыты і пакідала свой адрас.

У 2009 годзе з Таццянай Іванаўнай звязаліся супрацоўнікі Мінскага аблвыканкама. Запрасілі на сустрэчу па захаванні памяці аб савецкіх салдатах. Так яна дазналася, што ў Германіі былі рассакрэчаны архівы нацыстаў, у якіх засталіся звесткі аб старэйшым браце Сямёне Мядзведзеве. Высветлілася, што ў 1942 годзе ён памёр у лагеры ваеннапалонных у Германіі.

— Весткі пра сярэдняга мамінага брата Вячаслава мы таксама адшукалі. Вядома і месца яго пахавання: брацкая магіла савецкіх воінаў

Знойдзеныя ўзнагароды цяпер захоўваюцца ў сям'і Ганны Дзмітрыеўны ШАШКОВАЙ.

Малодшы сяржант 220-га стралковага палка 4-й стралковай дывізіі Васіль Дзмітрыевіч Мядзведзеў да гібелі паспеў даслаць дадому сваю фотакартку.

арганізацыі «Таварыства па пошуку загінулых ва Усходняй Еўропе» і агульнарасійскага грамадскага руху «Пошукавы рух Расіі». Гэта міжнародная пошукавая экспедыцыя праходзіла на Зеелаўскіх вышынях у федэральнай зямлі Брандэнбург. Асобу савецкага героя ўдалося ідэнтыфікаваць па нумарах зной-

Захавалася ў сям'і Мядзведзевых фота бацькі — Дзмітрыя Мядзведзева, 1888 года нараджэння, які ў вайну перапраўляў сувязных у партызанскі атрад (на фота злева).

родных знайшлі толькі ў нашага Васіля Дзмітрыевіча. Мы марылі, каб памяць аб героі жыла не толькі ў нашай сям'і, але і сярод яго землякоў. Вырашылі, што наш абавязак — дабівацца, каб астанкі Васіля Дзмітрыевіча вярнуліся на Радзіму, — згадваюць нашчадкі байца.

Так, пляменніца Васіля Мядзведзева Таццяна Давыдзенка ад свайго імя звярнулася ў Міністэрства замежных спраў Беларусі.

— Напісала ліст з просьбай дапамагчы перапахаванню салдата на радзіме, і ўсё... закруцілася, — дзеліцца Таццяна Іванаўна. — Мянэ папярэдзілі, што гэта будзе доўгі працэс. Але ўвесь час не гублялі з намі сувязь, падтрымлівалі. Неабходна было даказаць наша сваяцтва з героем. У гэтым вельмі дапамаглі спецыялісты са Жлобіна: знайшлі даваенны запіс у пагаспадарчай кнізе, дзе былі ўпісаны ўсе члены сям'і нашай мамы. Справа ў тым, што падчас вайны метрыкі нічыё не захаваліся. Тры гады таму нам паралілі вярнуцца ў тым ліку ў Міністэрства замежных спраў Расіі з просьбай пасадзейнічаць у вяртанні астанкаў загінулага ў Беларусь.

У рэшце рэшт спатрэбілася амаль пяць гадоў, каб выканаць усе юрыдычныя фармальнасці і перадаць астанкі героя з Германіі на яго Радзіму. Астанкі малодшага сяржанта 220-га стралковага палка 4-й стралковай дывізіі Васіля Мядзведзева ўдалося даставіць дзякуючы падтрымцы Пасольства Рэспублікі Беларусь у Федэратыўнай Рэспубліцы Германія.

Ордэн Чырвонай Зоркі і медаль «За адвагу», па якіх праз 73 гады ўдалося высветліць лёс савецкага байца.

Вядома, што на пачатковым этапе ўзгаднення з германскім бокам перадачы астанкаў воіна патрабавалася прадставіць дакументальнае пацвярджэнне даты і месца нараджэння салдата. Без афармлення пасведчання аб смерці такім чынам перадача астанкаў не дазвалялася. Толькі дзякуючы намаганням пасольстваў Беларусі і Расіі ў ФРГ, а таксама падтрымцы народнага саюза Германіі па доглядзе ва-

Старэйшы брат-франтавік — Сямён Мядзведзеў, які ў 1941 годзе памёр у лагеры ваеннапалонных у Германіі.

енных пахаванняў у федэральнай зямлі Брандэнбург ад германскага боку ўдалося дабіцца згоды на перадачу астанкаў Васіля Дзмітрыевіча Мядзведзева без афармлення пасведчання аб смерці.

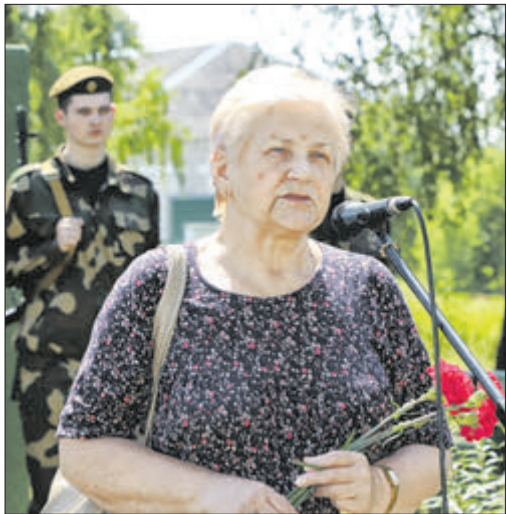
І сёлета, напярэдадні гадавіны пачатку Вялікай Айчыннай вайны, на малой радзіме савецкага салдата ў вёсцы Верхняя Алба герой знайшоў вечны спачын. Яго астанкі з усімі ваеннымі ўшанаваннямі былі пахаваны ў брацкай магіле воінаў 101-га, 220-га, 470-га стралковых палкоў 730-й стралковай дывізіі 48-й арміі 1-га Беларускага фронту. Пахаваныя тут савецкія героі загінулі пры вызваленні Жлобінскага раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Адзінаму жывому блізкаму члену сям'і перапахаванага героя — яго роднай сястры Ганне Дзмітрыеўне — перададзены тыя самыя знойдзеныя ўзнагароды брата.

Жанчына і яе дачкі Таццяна Іванаўна і Алена Іванаўна падчас падрыхтоўкі гэтага матэрыялу перадалі самую шчырую падзяку кіраўніцтву Жлобінскага райвыканкама і Стрэшынскага сельскага Савета за арганізацыю цырымоніі перапахавання астанкаў героя на яго малой радзіме:

— Усё было арганізавана на такім высокім узроўні, што мы не маглі стрымаць слёз удзячнасці. Сабралася на ўшанаванне надзвычай шмат моладзі. Быў арганізаваны аўтапрабег у гонар падзеі. У нашай роднай Верхняй Албе ўжо не так шмат людзей жыве. Але ўсе землякі прыйшлі праводзіць у апошні шлях Васіля Дзмітрыевіча Мядзведзева.

Наталля КАПРЫЛЕНКА,
фота аўтара і газеты «Новы дзень».

Доўгія гады не спыняла пошукі звестак аб сваіх дзядзьках — савецкіх воінах — Таццяна Іванаўна Давыдзенка.

ня, работнік сельскага савета ў Верхняй Албе. Пайшоў служыць у армію яшчэ да 1941-га. Сярэдні — Вячаслаў, 1921 года нараджэння, — быў паштальёнам у вёсцы — прызваўся ў 1941-м і некай адрозу страціў сувязь з роднымі, — расказвае Таццяна Давыдзенка. — Меншаму Васілю Мядзведзеву, калі пачалася вайна, было 15 гадоў. Іх бацька — Дзмітрый Рыгоравіч, 1888 года нараджэння, меў сувязь з партызанскім атрадам, перапраўляў сувязную з іх вёскі. Васіля, які заставаўся дома, немцы завезлі ў камендатуру ў райцэнтр. Тады ўсю моладзь вясковую прымушалі ісці на службу ў паліцыю. Мама расказвала, што некаторыя хлопцы пайшлі, а наш Васіль уцёк. Дабраўся да партызан і заставаўся ў атрадзе да 1943 года.

Калі савецкія войскі вызвалілі іх раён, юнак прызваўся ў Чырвоную Армію. Хутка, у баях яшчэ на тэрыторыі Беларусі, атрымаў раненне. Старэйшыя Мядзведзевы даведзілі, у якім шпіталі сын, і на падводзе паехалі яго праводаць. Пасля ранення Васіль Дзмітрыевіч

Цырымонія перапахавання астанкаў Васіля Мядзведзева ў брацкай магіле ў вёсцы Верхняя Алба Жлобінскага раёна.

паблізу вёскі Нагаткіна. Цяпер гэта Старарускі раён Наўгародскай вобласці. Толькі пра малодшага — Васіля Мядзведзева так нічога знайсці не маглі, — расказваюць пляменніцы савецкіх байцоў.

Звесткі пра апошняга дзядзьку-франтавіка прыйшлі толькі пяць гадоў таму. У 2018-м астанкі савецкага салдата Васіля Мядзведзева ўзнялі падчас сумеснай пошукавай вахты германскай грамадскай

дзёных пры астанках узнагарод — ордэна Чырвонай Зоркі і медалі «За адвагу». Вядома, што ў канцы лютага 1945 года Васіль Мядзведзеў з Верхняй Албы быў узнагароджаны і чарговай узнагародай, але атрымаць яе так і не паспеў.

— Пошукавік, які з намі звязаўся, распавёў, што падчас экспедыцыі тады ўзнялі вельмі многа астанкаў савецкіх байцоў. З усіх, чые імёны атрымалася ўстанавіць,